

ŠUMAVSKÉ POVĚSTI

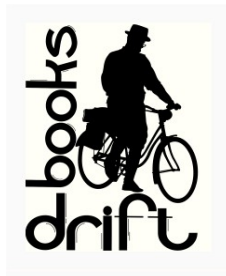
V. V. TOMEK

**Šumavské pověsti
lidu českého**

—

vypravuje

V. V. Tomek

Volary 2014

Vydalo

Nakladatelství Petr Čmerda - DriftBooks

Tolarova 355, Volary

jako e-knihu č. 9

rok vydání 2014

(pouze elektronické vydání)

konverze do elektronických formátů: Jakub Rákosník

naše knihy koupíte na

DATABOOK.CZ

odpovědný redaktor: Jaroslav Pulkrábek

V. V. Tomek © 1927

ISBN 978-80-87741-24-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-87741-25-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-87741-26-9 (Formát MobiPocket)

Vratislav Václav Tomek se narodil 22.2.1868 v Bohutíně u Příbrami, zemřel 13.12.1933 v Praze.

Byl profesorem na obchodní škole v Praze. Je známý jako básník, prozaik, redaktor, autor turistických průvodců a odborných spisů z oboru národního hospodářství a živnostenského práva. Používal pseudonym Bedřich Hron a Eugen Bohutínský.

Stále ještě pod vlivem snah o posilování národního uvědomění obrací svou pozornost k šumavským pověstem, které sbíral a v roce 1927 vydal pod názvem Šumavské pověsti lidu českého.

Ediční poznámka

Text bez redakčních úprav podle vydání z roku 1927

(tisk Všetečka & spol., Lublaňská 35, Praha XII)

Vlastním nákladem vydal V. V. Tomek.

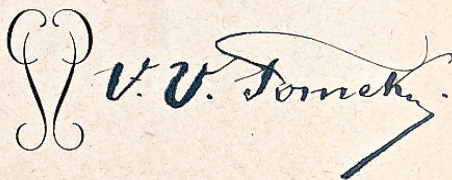
ŠUMAVSKÉ POVĚSTI

LIDU ČESKÉHO

—

VYPRAVUJE

V. V. TOMEK

A decorative initial 'V' followed by the handwritten signature 'V. V. Tomek' in a cursive script.

PŘEDMLUVA

V kráse a velikosti, v pestrých kouzlech a v duhových barvách vznešenou mluví k nám mluvou spanilá naše Šumava.

Čaro krásná Šumava! Panenský hvozd, jediný a veliký, který stál u kolébky celého českého národa – a stojí posud! Co bouří přeletělo nad jeho zadumanými, ztichlými korunami, kolik radostných písní linulo se zvonivě z ptačích hrdélek z jara, kdy vše se chvěje tichou rozkoší, září a plane a chlubí se nesmrtelnou přírodní pohádkou.

Velikáni prožili tu staletí, zmlklí a tiší, dýchající omamnou vůní pryskyřice.

A když mohutné hvozdy šumavské kolkolem s vřesnými poli a zpěvnými ručeji a řekami noří se v hluboké snění a usínání, rozhárá se znovu záhadný a bájný život v rozteskněných srdcích těch lesních i horských olbřímů českých.

Vynořují se dávné postavy, jako by zastaviti chtěly prchající již poslední bájného života proud z mohutných těch hvozdů šumavských, z čarovných jezer i zamlklých zámků a hradů, proslulých svojí slavnou minulostí. Dnes jen zříceniny z nich trčí na mnohých místech, vydány jsou na pospas větrům a bouřím, drobíce a rozpadávající se.

A na hranicích šumavských velikáni horští, Pleš čili Plešný s Třístoličником, Lužný a Roklan, Javor i Ostrý shlížejí v dálné nivy, pustiny i lada, kde pramení se naše stříbropěnná Vltava, protékajíc krajem vnitrozemským, nad nímž zdvihá se mohutný Boubín s Bobíkem.

Jsme nadšeni svojí Šumavou, českou a jedinou pohádkou starých hvozdů!

Od staletí opředl náš český lid ve své pohádkové obrazotvornosti líbezná a čarovná místa šumavská rozkošnými a vzácnými zkazkami. Jsou to obrazy dávno zašlých dob.

Tyto šumavské pověsti dlužno dělití na dvě časové skupiny: pověsti z dob historických a předhistorických.

Ranné dějiny každého národa, tedy i našeho, oplývají pověstmi, které se těsně připínají k osobám historicky nedoloženým nebo snad jenom nedostatečně doloženým, ale mají obyčejně určité dějové jádro.

Dovedeme-li šetrně a jemně sejmouti básnické opředení, zjeví se nám v nich děj s pohnutkami a účinky úplně reálnými.

Pověsti šumavské z doby předhistorické, pokud se zabývají postavou lidskou, líčí obyčejně úporný zápas člověka s přírodními silami, se živočichy jeho mocnějšími a končí dějově zpravidla vítězstvím člověka a jeho síly a rozvahy nad všelikým nebezpečenstvím.

O krásných pověstech šumavských lze s jistotou dokázati, že nebyly odjinud vneseny, že cizí děj nebyl jimi

vsazen na naši domácí půdu, že vypučely a vyrostly, opravdu z místa, k němuž se připínají svým dějem.

Touto vlastností, kterou lze správně označiti za dějové domorodectví, vyznačují se luzné pověsti hraničního horského pásma šumavského.

Někdejší domněnka, že naše drahá Šumavěnka byla zalidněna teprve v novější době, dávno již padla. Hradiště albrechtecké, hradiště na Bolevicku v Želnavských horách, hradiště boubínské dokázala starobylost osídlení vysokého horského pásma Šumavy.

A byl-li tu lid, byl tu ovšem i život a děj! A tento život, nezachycený kronikářem na zežloutlých lístcích pergamenových, dochoval se v čarovných šumavských pověstech, jejichž slovanské domorodectví chránily žulové temence hraničních hor a neproniknutelné houštiny hraničních hvozdu, v nichž mech a hromady jehličí dusily každý lidský krok.

V šumavských pověstech obrazy se boje a zápasy domorodého slovanského lidu z doby dávno předkřesťanské. V nich uchovaly se nám nádherné, jedinečné zkazky úporných, dlouhých a houževnatých bojů domácí vřité kultury se stále více vnikajícími cizími vlivy a mravy.

Skoro každý horský vrchol šumavský opředen jest nějakou pověstí, ve které bývá ukryto zdravé jádro životních dějů slovanských praobyvatelů nádherné naší Šumavy.

Sebrati tyto velevzácné pověsti šumavské, bylo krásným a vlasteneckým naším úkolem. Vždyť jest v šumavských zkazkách tolik zdravého, svěžího a poetického

cítění a tolik okouzlující dějové životnosti a krásy, že plně zasluhují tito nadšení svědci bývalé domorodé slovanské šumavské kultury, aby byli na věčnou paměť zachováni všemu českému lidu a vůbec všem našim bratrským slovanským národům. Byl to úkol přetěžký, na kterém jsme pracovali po dlouhou řadu let s největším úsilím, i opravdovou láskou. To připomínáme jen tak mimochodem.

Uvili jsme ze spanilých těch zkazek šumavských vonný, pestrý věnec, aby byl každému Čechu. Moravanu, Slezanu, Slovákovi, Polákovi, Srbu, Bulharu, Slovinci, Chorvatu i Rusu k poznání slovanského ducha našich šumavských praobyvatelů i našeho českého národa, jenž tvořil a věčně bude tvořiti!

V Praze v měsíci srpnu 1927

V.V. Tomek

ŠUMAVA

Za dávných dob předhistorických, kdy domorodé praobyvatelstvo slovanské oživovalo celý hraniční pás šumavský, nebylo tu ještě jehličnatých stromů. Naše pohádková Šumava porostlá byla nádherným javořím. Nazývala se prý za stara Javorica.

Na tuto pradávnu listnatou lesní kulturu Šumavy upomíná ještě dnes velmi mnoho znaků a vědecky jest rovněž zjištěna a plně dokázána.

V této příčině mají pověsti šumavské pravdu.

Ještě dnešní nesčetná pojmenování, jako: Javor, Javorník, Javoří a Javorské pohoří, jsou dosavadními svědky někdejší skvostné kultury šumavské. A také překrásné Javorské pohoří náleží dosud k nejskvělejším končinám panensky půvabné Šumavěnky. Nuže, odtud i slovanské jméno Javorica.

Je-li Šumava název stejně starý, potom bychom ovšem měli co činiti s tak řečeným názvovým paralelismem. Tento paralelismus vysvětluje se asi tím, že lid na české straně užíval ponejvíce pojmenování Šumava, kdežto domorodé slovanské praobyvatelstvo bavorských svahů mělo pro hraniční velehvozd slovanské jméno Javorica. To jest také skvělým dokladem, že naše milá a čarokrásná země česká byla původně

osazena obyvatelstvem staroslovanským a nikoli německým, jak Němci stále houževnatě dokazují. Ovšem nadarmo! Naopak můžeme jim naši jedinečnou Šumavou dokázat, že i pohraniční končiny na dnešní straně bavorské byly osídleny původně slovanským obyvatelstvem. Teprve pozdější mohutnou a výbojnou invasí starogermánskou bylo klidné a mírumilovné domorodé Slovanské obyvatelstvo znenáhla zatlačováno na druhou stranu šumavskou, tedy do dnešních hranic českých.

Nelze se věru ani ubránit oprávněné otázce, není-li toto prastaré pojmenování českobavorského pralesu skryto i ve Strabonově zlatinštělém názvu Gabreta. Jméno toto zdá se úplně souhlasit s názvem Javorica. (Srovnej: Gabreta – Jabreta – Javoreta – Javoreca – Javorica).

O řešení názvu Strabonova marně se namáhali a dosud bezvysledně namáhají i němečtí keltomané. Nechceme zde řešit jmenoslovné záhady, ale dovolili jsme si historicky a vědecky poukázat ke staroslovanskému pojmenování naší Šumavy. Ostatní slovné spory ponecháváme filologickým badáním!

Šumavou ve vlastním smyslu jmenujeme obrovský prahorní systém při jihozápadní zemské hranici od Všerub a Nové Kdyně na jihovýchod po příčné údolí vltavské mezi Vyším Brodem a Českými Budějovicemi.

Od nitra české země odděluje Šumavu rovina Budějovická až po Vodňany, odtud dolní tok Blanice až po její ústí do Otavy, střední tok Otavy po Horažďovice a posléze v hrubých rysech i kleslina mezi těmito, Klatovy a Novou Kdyní.

V rozdělení tomto dlužno označiti jmenované příčné údolí vltavské v jihovýchodě horstva za velmi spornou hranici. Co se týče geologických útvarů není tu ovšem rozdílů mezi krajem na levém a krajem na pravém břehu řeky a tedy rovněž ne po stránce ryze horopisné.

Konečně měla by tato hranice jakousi oprávněnost, stávala-li by hned od vzniku samého horstva. Ale tomu ovšem tak není, neboť rýha tato vznikla jako všechny příčné v Šumavě (například Blanice, Volyňka, Vydra a Otava až po Sušici) teprve v pozdější době vymletím hotového již horstva. To se stalo v čase mezi dobou tak řečenou kamenouhelnou a útvarem silurským.

Dotčenou rýhou netekla také tenkrát dnešní naše spanilá Vltavěnka, ale potok, který vznikl pod Vyším Brodem a ústil v sladkovodním jezeře kotliny budějovické.

Vltava sama byla tenkrát potokem ještě menším, neboť již po krátkém toku ústila do jezera, rozlitého v rozsáhlé podélné pánvi Želnavsko-Dolno-Vltavické. Tu pak pod Dolní Vltavicí, jižně směrem k hornorakouskému Haslachu, odtékala Vltava k Velké Mýle a touto pak k Dunaji.

Spojení Vltavy se zmíněným vyšebrodským potokem vzniklo teprve po prorvání Lůčských skal (Kienberg), což zejména dosud patrné v proslulých Čertových proudech.

Bylo by tedy správně, vymeziti Šumavu na jihovýchodě pouze po tuto pánev dolnovltavickou a celkově po čáru Dolní Vltavice a Český Krumlov. Takto by tedy končila Šumava v této části: Zleva Vltavy Blánským lesem, horami Křišťanovskými a Želnavskými; zprava pak pohořím Plešným. Hory Tomášské jižně tohoto pohoří a všecken kraj na jihovýchod od výše dotčených horstev slušelo by potom čítati k vysočině Českorakouské.

A tak jako jest dosud spornou východní hranice Šumavy, jest sporným i její vnitřní rozdělení. Od let šedesátých minulého století, kdy proslulý geolog český, Dr. Jan Krejčí, podal první vědecké rozřídění Šumavy, můžeme se dosud vykáhati sotva jednou dobrou přehlednou prací geografa českého Dra Josefa Bělohlava o naší neporovnatelné Šumavě.

Základem Šumavy je rula, která tu tvoří buď celé rozsáhlé krajinné systémy, jako například ústřední masiv kvildský, nebo alespoň tvoří podklad jiným horninám, z nichž se potom skládají jednotlivá horská pásma, jako svoru (například Královský Hvozd a Hůrecké hory), žule (například Plešné a Želnavské hory), a posléze bělokamenu, jako Prachatické a Křišťanovské hory a Blánský les.

Dotčený kvildský ústřední masiv ohraničuje na západě potok Prášilský, který spojiv se s Černým potokem tvoří jako Křemelná další hranici až po říčku Vydru.

Od spojení říček Křemelné a Vydry, naproti Čeňkově pile, tvoří hranici naše půvabná Otava až po Rejstýn. Odtud jde další hranice na východ potočními úvaly k Nicovu, Stachům a přes Malý a Velký Zdikov k Vimperku.

Východní hranici tvoří Vimperské sedlo, kterým vede státní silnice k Horní Vltavici, od téže potom zpět proti toku nejprve Teplá Vltava po Ferchenhaid, potom Malá Vltava po Knížepláň.

Toto vymezené území rozděljuje řeka Vydra v západní a východní oblast. Oblast západní dělí pak Mlýnský potok společně s Javořím potokem v severně položené Prášilské hory s horou Poledníkem 1344 m a v jižní skupinu Roklanskou. Tuto pak opět rozdělují podélná údolí Vltavy a Hamerského potoka, který se vlévá u Antiglu do Vydry, na severně položené Pláně a jižní Lužné hory s lysým Lužným 1372 m vysokým, Černou 1314 m, dále je tu Bášt (Postberg) 1307 m a Davle (Tafelberg) 1259 m nad Bučinou (Buchwald), nejvyšší šumavskou vsí, 1162 m.

K tomuto ústřednímu plateau přidružují se další rulová horstva, a to: na severozápadě Královacko mezi Křemelnou, Otavou a Ostružnou s horami Javorem 1089 m, Hochruckem 1077m, Březníkem 1006 m a Křemelnou 1121 m, na severu zlatonosné Kašperské hory se Žďánovskou horou 1063 m a Javorníkem 1065 m, na východě skupina Boubínská s Pažením (Basům), Bou-bínem 1362 m a Bobíkem (Schreiner) 1263 m vysokým.

Kromě uvedených oblastí tvoří rula ještě jednu velikou skupinu, a to na severozápadě a na území bavorském. Je to pohoří Javorské, v kterém Šumava vyvrcholuje do výše 1458 m. Severnější a s Javorským pohořím rovnoběžný hřeben Oseku (Hoher Bogen), na území bavorském jest však již amfibolitový. Tato hornina vyplňuje rovněž veškerou sousední skleslinu všerubsko-kdyňskou.

Oblast na jihovýchod od kvildského rulového území mezi Malou, Teplou a Studenou Vltavou jest z největší části žulová, vyjímaje rulový úval Travnaté Vltavy. Proto ji možno čítati k jižnější Pleši jako třetí článek šumavského žulového systému. Travnatá Vltava rozčleňuje toto území v severně položené Kunžvartské hory a v jižně se táhnoucí hory Tusedské.

Jest věru již nejdříve třeba, abychom znali pohádku prastarých hvozdů – svoji drahou Šumavu. Abychom jednou znali tak, jako ona celou tu velkolepou historii slovanského národa, který se bil za onoho času pod ochranou jejích setlelých kmenů za svoji svobodu, za svoji rodnou hroudu a za svoji slavnou budoucnost!

V době nové stal se tento divukrásný kraj přístupným drahami všemi směry a jest si tedy jen z duše přátí, aby byl hojně vyhledáván všemi, kdož milují doopravdy tu naši Bohem požehnanou, překrásnou českou zemi, na které našla největší a neskonale zalíbení vznešená bohyně Krásky a Lásky.

Nuže, zavítejte všichni v tyto spanilé kraje a pod věkovitými velikány, kteří tu stojí zmlklí a tiší, naslouchejte čistým, dávným slovanským zkazkám, které osvěží vašeho ducha a zvonkovou hudbou naplní vaši českou hrud'!

ODDiL I.

POVĚSTI MÍSTNÍ,
ZEMSKÉ,
LIDOVÉ A OSOBNÍ

ČERNODUCH A LITOBOR

Královský Hvozd, mohutný svorový val, obepínající v podobě podkovy, k severozápadu otevřený, velkolepý říční úval horní Úhlavy, náleží s Javorským pohořím k nejskvělejším končinám Šumavy. Zvláště jsou proslulá jezera Černé a Čertovo. Čertovo jezero jest velmi tmavé a podivně smutné, jakoby zakleté.

Tu také rozprostírá mohutné své svahy hora Svarog, obyčejně zvaná Zwerek.

K této hoře víže se zajímavá, kulturně historická pověst o Černoduchu a Litoborovi. S úctou pohlíželi šumavští horalé ku tajemnému vrchu Svarogu, kde sídlili slovanští hrdinové Černoduch a Litobor. Litobor byl bohat a držitel nádherných hvozdů svarožských, které mu Černoduch velmi záviděl. Rád by býval Litobora připravil o toto překrásné panství, ale dlouho nevěděl si rady. Měť Litobor za milenku čarokrásnou dívku Želnavu, dceru šumavských hvozdů. Ta dlela stále u Litobora, aby jej chránila před nástrahami lstivého černokněžníka Černoducha.

A když jednou Želnavá lovila v pralesích svého domova, přemluvil Černoduch Litobora, aby veškeré stromy svarožské pokácel, že nesmírně zbohatne.

Litobor dal se černokněžníkem zlákat k ničivému dílu.

Sotvaže kácení započalo a staleté mohutné stromy pod pilami dřevorubců padaly s ohromným rachotem k zemi, přispěchala Želnavá.

S bolem a zármutkem patřila na divé a nemilosrdné ničení skvostných hvozdů. A v zoufalství nad zkázou divukrásného javoří, které jí bylo drahým a mileným domovem, vrhla se do Čertova jezera a utonula.

Jezero to ihned nabylo značně temné barvy a zesmutnělo navždy. Za nocí tmavých a bouřných pějí zde svarožské víly smutné lesní písně a s nářkem vrhají černou drť do jezera, kterou se nanovo ztemní veškerá voda jezerní v smutku nad utonulou Želnavou.

Obsah

Šumavské pověsti.....	1
PŘEDMLUVA.....	5
ŠUMAVA.....	9
ČERNODUCH A LITOBOR.....	16
MORÁNECKÝ ČERNOBOG.....	17
V ČAROMOCI ĎÁBLOVÝCH KOUZEL.....	19
SVATOBOR.....	25
CHODOVÍTSKÉ LEKNÍNY.....	26
BÍLÁ PANÍ KRUMLOVSKÁ.....	28
ČERTOVA KAMENNÁ HRÁZ.....	31
HROBKA VYŠEBRODSKÁ.....	33
MRTVÍ PODZEMNÍ VLADAŘI.....	34
LUŽENSKÝ POKLAD.....	36
ŠUMAVŠTÍ SKŘÍTCI.....	38
I.....	38
II.....	40
III.....	40
IV.....	41
V.....	42
VI.....	43
VII.....	44
VIII.....	47
IX.....	48
ČERTOVO STRAŽIŠTĚ.....	48
UČERNĚNÉ PACHOLÁTKO.....	50
VINTÍR, POUSTEVNÍK ŠUMAVSKÝ.....	51
DIVOTVORNÝ DŘEVĚNÝ ČERT.....	54
OHNIVÝ HRADNÍ PÁN.....	64
MNIŠSKÉ KÁPĚ NA LÍPĚ.....	68

ČERNÝ LOVEC BOUBÍNSKÝ	73
ČERNOKNĚŽNÍK NA BOUBÍNĚ	77
I.....	77
II.....	79
III.....	82
IV.....	84
V.....	84
VI.....	85
VII.....	87
VIII.....	88
IX.....	90
X.....	91
XI.....	92
XII.....	93
XIII.....	95
XIV.....	96
XV.....	98
XVI.....	99
XVII.....	101
XVIII.....	105
XIX.....	107
XX.....	108
XXI.....	108
XXII.....	109
ZÁHADNÉ MĚSTO BOUBÍNSKÉ.....	113
O POKLADECH BOUBÍNSKÝCH.....	116
TAJEMNÝ KMET BOUBÍNSKÝ.....	119
II.....	123
ZÁZRAČNÝ LÉKAŘ BOUBÍNSKÝ.....	125
II.....	129

III.....	131
IV.....	132
V.....	134
VI.....	136
VII.....	139
VIII.....	141
IX.....	142
BOUBÍN - NÁŠ ŠUMAVSKÝ BLANÍK.....	145
POVĚSTI PREŠPURSKÉ.....	151
I.....	151
II.....	158
III.....	161
IV.....	162
V.....	164
VI.....	167
DOSLOV K „ŠUMAVSKÝM POVĚSTEM“.....	170

Již vyšlo:

Jaroslav Pulkrábek

Šumavské povídání aneb Co v kronikách nenajdete

Ilustrace: Marie Petrmanová

Pověsti a báje z našeho okolí, které píše Jaroslav Pulkrábek, vycházejí dlouhodobě v sobotní příloze Prachatického Deníku. Padesát tajuplných, dobrodružných, ale i humorných příběhů, spolu s nádhernými ilustracemi Marie Petrmanové, nyní najdete v e-knize Šumavské povídání aneb Co v kronikách nenajdete. Výběr převyprávěných pověstí a autorských příběhů ze Šumavy autenticky zobrazující prostředí, život i mentalitu lidí v časech jenž smetlo nemilosrdné koště dějin...

ISBN 978-80-87741-00-9 (Formát PDF)

ISBN 978-80-87741-01-6 (Formát ePub)

ISBN 978-80-87741-02-3 (Formát MobiPocket)

www.driftbooks.eu

Již vyšlo:

Roman Kozák

**Příběhy schované v žule
aneb
Vyprávění o volarských božích mukách**

Stačilo pár desetiletí, a byla zapomenuta jména venkovských usedlostí, lesních křižovatek i celých měst. Pro lidi, kteří přišli do opuštěných šumavských vsí, jako by historie tohoto koutu světa nikdy neexistovala. Báli se jí jako přízraku, který není radno křísit k životu. Neuměli si přečíst švabachem psanou kroniku nalezenou na půdě, neznali jména světců, kteří chránili jejich domy...

Kniha vychází opět po osmnácti letech s upraveným a aktualizovaným textem.

ISBN 978-80-87741-03-0 (Formát PDF)

ISBN 978-80-87741-04-7 (Formát ePub)

ISBN 978-80-87741-05-4 (Formát MobiPocket)

www.driftbooks.eu

Připravujeme:

Nakladatelství Driftbooks se chystá vydat jako e-knihy:

Roman Kozák

Další pohádky ze šumavských lokálek

Ferdinand Valenta

Tenkrát na Šumavě

Pavel Brycz

Sloni mlčí

Jaroslav Pulkrábek

Šumavské povídání 3. díl

A další knihy zaměřené zejména na regionální, šumavskou tematiku.

NAKLADATELSTVÍ PETR ČMERDA – DRIFTBOOKS

- * E-KNIHY
- * AUDIOKNIHY
- * SELF-PUBLISHING
- * E-PREZENTACE

WWW.DRIFTBOOKS.EU

Šumavské pověsti lidu českého

Vratislav Václav Tomek

Nakladatelství Petr Čmerda - DriftBooks

Tolarova 355, Volary

IČ: 637 61 386

driftujeme@gmail.com

www.driftbooks.eu

konverze do elektronických formátů Jakub Rákosník

Naše e-knihy koupíte na:

DATABOOK.CZ